

การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร
โรงเรียนในเครือข่ายที่ 15 ดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

A Study of Instructional Leadership Behavior of School Administrators Perceived by
Teachers and School Administrators: School Cluster 15 Dindang-Huaikwang Bangkok

วาริสรา ศรีสมวงศ์¹ และ ธีรภัทร กุโลภาส^{2*}

Varissara Srisomwong¹ and Dhirapat Kulophas^{2*}

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
โรงเรียนเครือข่ายที่ 15 ดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร 2) เปรียบเทียบระดับพฤติกรรม
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โรงเรียนเครือข่ายที่ 15 ดินแดง-ห้วยขวาง
กรุงเทพมหานคร โดยใช้กรอบการวิจัยเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ Hallinger and Murphy (1985) ประชากร
คือโรงเรียนในเครือข่ายที่ 15 ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 18 คน และ ครู 136 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบ
ประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t -test

ผลการวิจัยพบว่า ตามการรับรู้ของทั้งครูและผู้บริหารในภาพรวม ผู้บริหารมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้าน
อยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดให้มี
สิ่งจูงใจสำหรับครู เมื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร พบว่า
มีการรับรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 9 ด้าน 1) ด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน 2) ด้านการนิเทศ
และประเมินผลด้านการสอน 3) ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 4) ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการจัดการ
เรียนการสอน 5) ด้านการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน 6) ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู 7) ด้านการ
ส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู 8) ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน และ 9) ด้านการจัดให้มีสิ่ง
ส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

¹ นิสิตมหบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Graduate Student of Education Administration Division, Department of Educational Policy Management,
and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University E-mail: Maylody.17@gmail.com

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Lecturer of Education Administration Division, Department of Educational Policy Management, and
Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University E-mail: dhirapat.k@chula.ac.th

* Corresponding author

Abstract

The purposes of this descriptive research were to 1) study the level of instructional leadership behavior of school administrators perceived by teachers and administrators: school cluster 15. 2) Compare the level of instructional leadership behavior of school administrators perceived by teachers and administrators: school cluster 15. The theoretical framework based on instructional leadership behavior conceptual model of Hallinger and Murphy (1985). Population were school cluster 15 Dindang-Huaikwang Bangkok. The respondents were 18 administrators and 136 teachers. The research tool was rating scales questionnaire. Data were analyzed by frequency, percentage, *M*, *SD*, and *t*-test.

The findings showed that 1) the overall and every aspects of instructional leadership behavior of school administrators perceived by teachers and administrators were high. The highest mean was framing school goals. The lowest mean was providing incentives for teacher. The comparison on the level of instructional leadership behavior of school administrators perceived between teachers and administrators showed that the difference was statistically significant at .05 on 9 aspects. 1) Framing school goals 2) Supervising and evaluating instruction 3) Monitoring student progress 4) Protecting instructional time 5) Maintaining high visibility 6) Providing incentives for teachers 7) Promoting professional development 8) Developing high academic standards 9) Providing incentives for students

Keywords: instructional leadership, administrators

บทนำ

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นกรอบในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) และข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 มีการกำหนดวิสัยทัศน์จุดหมายสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด โครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตลอดจนเกณฑ์การวัดประเมินผลให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งเพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ได้ยึดเป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้

การจัดการศึกษาของประเทศชาติ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จ และเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์และ (ธีระ รุญเจริญ, 2550) ยังได้กล่าวไว้ว่าผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะเจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับ (วีรยุทธ์ ชาตะกาญจน์, 2551) ได้กล่าวถึงสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จ มักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการ

ความสะดวก (facilitator) เป็นผู้นำ (leader) เป็นผู้สนับสนุน (supporter) และเป็นผู้นำนวัตกรรม (innovation) เข้ามาสู่สถานศึกษา และเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษาให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในด้านการจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ ที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมบริหารปรับปรุง พัฒนา และส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2549) และพลังของกลุ่มจะทำงานสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้นำกลุ่ม ที่จะทำให้สมาชิกซึ่งเป็นผู้ตามในขณะนั้นเกิดความศรัทธายอมรับและพร้อมที่จะร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ ดังนั้นผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในสถานศึกษาปัจจุบัน คือ ผู้นำทางวิชาการ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2551)

การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญ ของการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้า (พรเทพ สรนนท์, 2556) ในการบริหารงานเชิงกลยุทธ์ และการบริหารงานคุณภาพมาเป็นกรอบในการร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นรูปแบบในเชิงความคิด (conceptual model) กล่าวคือ เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิด วิจัยญาณ และมีความคิดสร้างสรรค์ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2545) มีความรับผิดชอบ เป็นผู้ควบคุมดูแลการทำงานภายในโรงเรียน ต้องทำหน้าที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการ กำหนดกลยุทธ์การทำงานของโรงเรียน และมีบทบาทสำคัญในการนิเทศ กำกับงานของโรงเรียนบริหารสถานการณที่เป็นสภาพแวดล้อมของโรงเรียนผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญในการบริหาร งานวิชาการนับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการบริหารสนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรทุกฉบับที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544)

โรงเรียนเครือข่ายที่ 15 ดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิชาการ โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม โรงเรียนวิชูทิศ โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ โรงเรียนพระราม 9 กาญจนาภิเษก และโรงเรียนสามเสนนอก ที่ตั้งของโรงเรียนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 15 ห้วยขวาง-ดินแดง กรุงเทพมหานคร ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ ซึ่งมีความหลากหลายของสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและวิถีชีวิตที่แตกต่างกันของคนในพื้นที่ การจัดการศึกษาจึงต้องทันสมัยและก้าวทันสภาวการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เป็นไปตามบริบทของแต่ละสถานศึกษาและการบริหารงานของผู้บริหารที่จำเป็นพัฒนาการบริหารอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน เป็นการวัดผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในบางรายวิชามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 (โรงเรียนเครือข่ายที่ 15 เขตดินแดง-ห้วยขวาง) แสดงให้เห็นว่าคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน ในการบริหารงานวิชาการเป็นทรัพยากรสำคัญที่สุดในทุกๆองค์การ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ

ผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 15 ดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลการศึกษาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร ในโรงเรียนเครือข่ายที่ 15 เขตดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบ ระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร เครือข่ายที่ 15 เขตดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตามกรอบแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 11 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน 2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 3) การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน 4) การประสานงานการนำหลักหลักสูตรไปใช้ 5) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 6) การควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 7) การเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน 8) การจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู 9) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู 10) การพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน 11) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) เพื่อบรรยายถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู โรงเรียนเครือข่ายที่ 15 เขตดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

ประชากร ผู้ให้ข้อมูล

ประชากรผู้ให้ข้อมูลคือ โรงเรียนในเครือข่ายที่ 15 ได้แก่ จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวิชาการ โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม โรงเรียนวิสุทธิ โรงเรียนประชาราษฎร์บำเพ็ญ โรงเรียนพระราม 9 กาญจนภิเษก และโรงเรียนสามเสนนอก ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 18 คน และ ครูจำนวน 136 คน

การรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการสำหรับการวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการในชั้นตอนนี้ โดยมีแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้าง ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่อง เพศ อายุ ตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนทั้งหมด ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน และระดับการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร ซึ่งพัฒนาจาก เครื่องมือที่สร้างขึ้นโดย มณฑา วิญญูโสภิต (2547) มีลักษณะคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ของ Likert scale (1970 อ้างถึงใน มณฑา วิญญูโสภิต, 2547) โดยครอบคลุมเนื้อหาภาวะผู้นำทางวิชาการ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพของเครื่องมือ 1) ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมข้อมูลมาสร้างเป็นข้อคำถาม โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัย 2) ร่างแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และ 4) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ยร้อยละ (percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (M) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จากนั้นจึงนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ตามแนวคิดของ Best (1981) โดยถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามอยู่ในช่วงใด แสดงว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับนั้น ๆ เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวคิดของ Best (1981)

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามผู้ให้ข้อมูล จำนวน 154 คน เพศ บุคลากรเป็นครู 136 คน และเป็นกลุ่มผู้บริหาร 18 คน โดยมีเพศหญิง มากกว่า เพศชาย อายุ ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีอายุระหว่าง อายุ 31 - 40 ปี 60 คน รองลงมา อายุ 51 - 60 ปี 27 คน และน้อยสุด อายุ 30 ปีหรือต่ำกว่า 18 คน ตำแหน่ง ผู้ให้ข้อมูลส่วนมาก มีตำแหน่งเป็นครูชำนาญการ 71 คน รองลงมา ครู จำนวน 49 คน และ ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 34 คน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนทั้งหมด ผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนทั้งหมดส่วนมาก 7 - 15 ปี 63 คน รองลงมา 6 ปี หรือน้อยกว่า 47 คน และมากกว่า 15 ปี 44 คน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนส่วนมาก จำนวน 6 ปี หรือน้อยกว่า 53 คน รองลงมา 7 - 15 ปี 42 คน คิดเป็น และ น้อยที่สุด 16 - 20 ปี 22 คน ระดับการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีส่วนใหญ่ 84 คน และระดับปริญญาโทรองลงมา 70 คน ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1

ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพของส่วนบุคคล		จำนวน	ร้อยละ
ประเภทกลุ่ม	ครู	136	88.31
	ผู้บริหาร	18	11.69
เพศ	ชาย	54	35.06
	หญิง	100	64.94
อายุ	อายุ 30 ปี หรือต่ำกว่า	18	11.69
	อายุ 31 - 40 ปี	60	38.96
	อายุ 41 - 50 ปี	49	31.82
	อายุ 51 - 60 ปี	27	17.53
ตำแหน่ง	ครู	49	31.82
	ครูชำนาญการ	71	46.10
	ครูชำนาญการพิเศษ	34	22.08
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนทั้งหมด	6 ปีหรือน้อยกว่า	47	30.52
	7 - 15 ปี	63	40.91
	มากกว่า 15 ปี	44	28.57
ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียน	6 ปีหรือน้อยกว่า	53	34.42
	7 - 15 ปี	42	27.27
	11 - 15 ปี	25	16.23
	16 - 20 ปี	22	14.29
	มากกว่า 20 ปี	12	7.79
ระดับการศึกษาสูงสุด	ปริญญาตรี	84	54.55
	ปริญญาโท	70	45.45

ตอนที่ 2 ข้อมูลการศึกษาระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเครือข่ายที่ 15 เขตดินแดง- ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร ตามกรอบแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 11 ด้าน มีผลสรุปดังนี้

ด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้พฤติกรรมด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียนที่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยครูมีการรับรู้ในระดับมาก และผู้บริหารมีการรับรู้ต่อการปฏิบัติตนด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ครู มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูกำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยใช้ผลการเรียนของผู้เรียน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายโดยมีจุดเน้น

ที่ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของโรงเรียน ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มและกำหนดจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา และผู้บริหารมีการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน

ผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ตนเปิดโอกาสให้ครูกำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยใช้ผลการเรียนของผู้เรียน ตนมีความคิดริเริ่มและกำหนดจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา และตนมีความคิดริเริ่มและกำหนดจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา ตามลำดับ

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้กำหนดเป้าหมายทางวิชาการเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อผู้เรียนโดยใช้ผลการเรียนของผู้เรียน

ด้านที่ 2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ด้านครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารพูดคุยแลกเปลี่ยนกับครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ด้านที่ 3 การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอนที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูประเมินคุณภาพงานของผู้เรียนตามตัวชี้วัดของการเรียนการสอน

ด้านที่ 4 การประสานงานการนำหลักหลักสูตรไปใช้

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการประสานงานการนำหลักหลักสูตรไปใช้ที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดผู้รับผิดชอบประสานงานหลักสูตรแต่ละช่วงชั้นมากที่สุด รองลงมา ผู้บริหารจัดให้มีระบบการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ผู้บริหารชี้แนะแนวทางการนำหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเพื่อนำไปออกแบบการจัดการเรียนรู้แก่ครู และโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารปล่อยให้การวางแผนพัฒนา ปรับปรุง หลักสูตร เป็นหน้าที่ของครู

ด้านที่ 5 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารให้การสนับสนุนการใช้สื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน รองลงมา ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีและ

นวัตกรรมที่ทันสมัย ผู้บริหารประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง และชุมชน ผู้บริหารเป็นที่ปรึกษาให้แก่ครูเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพื่อแยกแยะจุดแข็งและจุดด้อยของ หลักสูตร ผู้บริหารสนับสนุนการใช้เครื่องมือวัดผลที่หลากหลายเพื่อประเมินความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน และ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้เรียน และโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารใช้เวลาทำงานอื่น ๆ มากกว่าการสนทนา กับครูเกี่ยวกับความก้าวหน้าของผู้เรียนตามลำดับ

ด้านที่ 6 การควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารนำความคิดเห็นของครูและผู้เรียนมาใช้ในการพัฒนาระบบการจัด การเรียนการสอนตามความต้องการของครูและนักเรียน รองลงมา ผู้บริหารจัดสรรเวลาในการประชุมครูที่เหมาะสมเพื่อไม่ให้เบียดบังเวลาสอนผู้บริหารรายงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบถึงความก้าวหน้า ด้านการเรียนของผู้เรียน และโดยเฉลี่ยในระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารกำหนดเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับวัยผู้เรียน

ด้านที่ 7 การเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียนที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ เมื่อรับทราบถึงปัญหาผู้บริหารสามารถจัดการกับปัญหาได้ทันท่วงที รองลงมา ผู้บริหารใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติภารกิจอยู่ภายนอกโรงเรียน

ด้านที่ 8 การจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู

ผลการวิจัย พบว่า ครูมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู ที่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยครูมีการรับรู้ในระดับปานกลาง และผู้บริหารมีการรับรู้ต่อการปฏิบัติตนด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครูอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารจัดให้ครูมีห้องทำงาน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่สะดวกสบายเอื้อต่อการปฏิบัติการสอน รองลงมา ผู้บริหารมอบสิ่งตอบแทนเป็นตัวเงินหรือสิ่งของแก่ครูที่สร้างผลงานเป็นที่ประจักษ์ และโดยเฉลี่ยอยู่ระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารกล่าวคำชมเชยแก่ครูที่ ตั้งใจขยันทำงาน และผู้บริหารเลื่อนตำแหน่งและมอบรางวัลตามอายุงานของครู มากกว่าคุณภาพของผลงาน

ด้านที่ 9 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหาร มีการรับรู้ คือ ผู้บริหารจัดเวลาให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน รองลงมา ผู้บริหารให้ครูแต่ละคนรับผิดชอบการพัฒนาศักยภาพของตนเอง และผู้บริหารส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน ตามลำดับ

ด้านที่ 10 การพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน ที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูมีการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารติดตามตรวจสอบความเหมาะสม ความคุ้มค่าของโครงการพัฒนาครูแต่ละโครงการ รองลงมา ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูล ความรู้รวมทั้งผลการวิจัยใหม่ๆเพื่อพัฒนาความรู้แก่ครู ผู้บริหารมีส่วนร่วมและแบบอย่างที่ดีต่อครู ในการจัดระเบียบงานวิชาการ และผู้บริหารวางตัวบุคลากรที่มีคุณภาพ ทางด้านวิชาการให้ดำเนินงานในส่วนงานต่าง ๆ เช่น งานหลักสูตร มาตรฐานวิชาชีพ ตามลำดับ

ด้านที่ 11 การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนที่ไม่แตกต่างกัน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ครูและผู้บริหารมี การรับรู้สูงสุด คือ ผู้บริหารจัดกิจกรรมที่เชิดชูผู้เรียนที่มีผลงานหรือพัฒนาการด้านวิชาการดีเด่น รองลงมา ผู้บริหารจัดให้มีกิจกรรมการแนะแนวการศึกษาต่อ และเสริมสร้างความรู้ของผู้เรียนและ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอน และมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ และโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารตัดงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเรียนรู้ของผู้เรียน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร

พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารแตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้บริหารจะมีการรับรู้ต่อระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ สูงกว่า กลุ่มครูอย่างมีนัยสำคัญ ทั้ง 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการประสานงานการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู และด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตาราง 2

ตาราง 2

เปรียบเทียบระดับพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ	กลุ่มบุคลากร	N	M	SD	t	Sig.
ด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียน	ครู	136	4.44	0.38	-2.410	0.017*
	ผู้บริหาร	18	4.67	0.36		
ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน	ครู	136	4.25	0.39	-0.926	0.356
	ผู้บริหาร	18	4.35	0.47		
ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน	ครู	136	4.13	0.36	-3.388	0.001*
	ผู้บริหาร	18	4.44	0.47		
ด้านการประสานงานการนำหลักหลักสูตรไปใช้	ครู	136	3.92	0.37	-1.041	0.300
	ผู้บริหาร	18	4.01	0.35		
ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	ครู	136	3.99	0.31	-2.581	0.011*
	ผู้บริหาร	18	4.20	0.33		
ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน	ครู	136	3.85	0.46	-5.484	0.000*
	ผู้บริหาร	18	4.50	0.51		
ด้านการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน	ครู	136	3.49	0.71	2.189	0.030*
	ผู้บริหาร	18	3.11	0.50		
ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู	ครู	136	3.06	0.44	-5.036	0.000*
	ผู้บริหาร	18	3.63	0.47		
ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู	ครู	136	3.77	0.50	-2.450	0.015*
	ผู้บริหาร	18	4.08	0.46		
ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน	ครู	136	3.97	0.50	-3.526	0.001*
	ผู้บริหาร	18	4.42	0.51		
ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน	ครู	136	3.57	0.30	-6.235	0.000*
	ผู้บริหาร	18	4.08	0.48		
ภาพรวม	ครู	136	3.86	0.22	-5.070	0.000*
	ผู้บริหาร	18	4.13	0.19		

อภิปรายผล

ด้านที่ 1 การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการกำหนดเป้าหมายโรงเรียนมีพฤติกรรมอยู่โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาของกรุงเทพมหานครโดยสำนักการศึกษา (2555) ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการ กำหนดนโยบาย เป้าหมาย การจัดทำแผนการศึกษาของกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ส่งเสริม มาตรฐาน

วิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการ บริหาร การจัดการเรียนรู้เป็นศูนย์กลางเครือข่ายสารสนเทศด้านการศึกษา ส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบการประกัน คุณภาพภายในเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำนักการศึกษาได้ ดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545)

ด้านที่ 2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน

กลุ่มครูและผู้บริหารมีการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการสื่อสาร เป้าหมายของโรงเรียนมีพฤติกรรมโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่าสิ่งสำคัญที่สุดของผู้บริหาร จำเป็นต้องมีการสื่อสารอย่างชัดเจนและมีวิธีการที่หลากหลายในการสื่อสารเพื่อให้ผู้ปฏิบัติตามได้เข้าใจตรง ตามความต้องการของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย กี่สุพันธ์ (2538) กล่าวว่า สัมพันธภาพของ การสื่อสารในองค์การที่มีความสำคัญมากที่สุด ได้แก่ การสื่อสารระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง การสื่อสาร ระหว่างบุคคลดังกล่าวเป็นจุดกลางของความเกี่ยวพันของ สิ่งอื่น ๆ อีกมากมายตามมา ผู้บริหารมีความ รับผิดชอบต่อการที่จะให้ได้มาซึ่งความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ด้านที่ 3 การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารด้านการนิเทศและ ประเมินผลด้านการสอนโดยเฉลี่ยในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Gorton (1983) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการว่าหมายถึง การดำเนินกิจกรรม ทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและ ปรับปรุงแก้ไข การเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่งานด้านหลักสูตร การจัดแผนการเรียน การจัดตารางการเรียนการสอน การจัดครู เข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การ พัฒนาบุคลากรทางด้านวิชาการ การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการ นิเทศการสอนสรุปได้ว่าการบริหารงาน วิชาการ หมายถึง การดำเนินงานกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาการเรียนการสอนให้ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

ด้านที่ 4 การประสานงานการนำหลักหลักสูตรไปใช้

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการประสานงานการนำ หลักหลักสูตรไปใช้ ของผู้บริหารโดยเฉลี่ยในระดับมาก โดยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดผู้รับผิดชอบประสานงาน หลักสูตรแต่ละช่วงชั้น รองลงมา ผู้บริหารจัดให้มีระบบการวัดประเมินผลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และมี พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับมาก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นการแปลง หลักสูตรไปสู่การสอน เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย และเป็นกิจกรรมที่เป็นขั้นตอน การปฏิบัติหลายขั้นตอน วิธีการของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ จะต้องศึกษา ทำความเข้าใจกับการนำ หลักสูตรไปใช้ตามบทบาทหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้การใช้หลักสูตรนั้น สมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา วิญญูโสภิต (2547) กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า เป็น

เครื่องชี้ นำ ทางในการจัดความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จของชาติ ถ้าประเทศ ใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ และศักยภาพในการ พัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ และยังมีผลสอดคล้องกับผลการวิจัยของ (รัชนิกร หงส์พนัส, 2555) ครูมีองค์ความรู้และได้รับประโยชน์ในเรื่อง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

ด้านที่ 5 ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) กล่าวว่า ในการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารจะ ใช้ผลจากคะแนนทดสอบของนักเรียนในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร การประเมิน ด้านการสอน และการวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน ในโรงเรียนที่คณะครูเห็นความสำคัญด้าน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงมาก มักจะจัดให้มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างใกล้ชิด โดยผ่านทางผลจากคะแนนทดสอบ รายงานระดับผลการเรียน รวมทั้งวิธีการอื่น ๆ อีกมากมาย ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนจะทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองและส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านที่ 6 การควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) ชี้ให้เห็นว่าเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนของนักเรียนได้รับการกระทบกระเทือนจากกิจกรรม ต่าง ๆ มากมายในโรงเรียน เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียนมักจะสูญเสียไปกับเสียงรบกวนจากการ ประกาศ กิจกรรมอื่น ๆ เด็กที่เรียนช้า รวมทั้งคำขอร้องต่าง ๆ จากฝ่ายสำนักงานของโรงเรียน ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องหาทางควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด

ด้านที่ 7 การเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ เมื่อรับทราบถึงปัญหาผู้บริหารสามารถจัดการกับปัญหาได้ทันท่วงที และ ผู้บริหารใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติภารกิจอยู่ภายนอกโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย Ferlie et al. (1996) ได้เสนอแนวคิดพฤติกรรมภาวะผู้นำในทำนองเดียวกันกับ Hallinger and Murphy (1985) ในเรื่อง การอยู่พร้อมเพื่อเป็นหลักแก่ครูและนักเรียนในโรงเรียนไว้ชั้นที่ 2 ในเรื่องของการอยู่กับลูกน้อง (be there for your staff) ว่าผู้นำทางวิชาการต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้อยู่เสมอ ได้แก่ สามารถทำงานกับครูในโรงเรียนได้อย่าง ใกล้ชิด สามารถที่จะแบ่งปันความรู้ทางการวิจัยกับผู้ร่วมงาน สามารถนำกระบวนการประเมินผลไปใช้ และการที่จะ รู้ว่าอะไรกำลังเกิดขึ้นในทุก ๆ ชั้นเรียนเพื่อจะได้

ช่วยเหลือครูได้ หน้าที่ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ จะต้องเปรียบเหมือนห้องสมุดสำหรับค้นคว้าหาคำตอบ เป็นผู้ที่ช่วยหาคำตอบถึงปัญหาที่ยากหรือการคิดในเรื่อง ต่าง ๆ มีความคิดที่จะสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสามารถขึ้นมาในโรงเรียนใช้เวลาว่างกับคณะครูเพื่อได้ใกล้ชิด

ด้านที่ 8 การจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความสอดคล้องกับ Maslow (1970) ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ไว้ 3 ประการคือ 1) มนุษย์ทุกคนมีความ ต้องการและความต้องการนี้จะมีอยู่ในตัวมนุษย์ตลอดเวลาไม่มีสิ้นสุด 2) ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว ก็มีใช้แรงจูงใจอีกต่อไป 3) ความต้องการของคน จะมีลักษณะเป็นลำดับขั้นจากต่ำไปหาสูงตามลำดับของ ความสำคัญ ซึ่ง Maslow ได้ลำดับขั้นของความ ต้องการของมนุษย์เป็น 5 ขั้นดังนี้ 1) ความต้องการทางด้าน ร่างกาย (physiological needs) 2) ความต้องการทางด้านความปลอดภัยหรือความมั่นคง (security or safety needs) 3) ความต้องการทางด้านสังคม (social or belongingness needs) 4) ความต้องการมีฐานะเด่น (esteem or status needs) และ 5) ความต้องการตามความปึกคืด (self-actualization or self-realization) ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพงษ์ ถาบุตร (2547) พบว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออก โดยนำเอาความรู้ ความสามารถ ความคิด เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพ มาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นแนะนำครูให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนด และพัฒนาวิชาชีพครูให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ด้านที่ 9 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gordon et al. (1990) ยังได้กล่าวว่า บริหารโรงเรียน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญสูงสุดในโรงเรียนใน การดำเนินโครงการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน การจัดบรรยากาศ การเกี่ยวข้องสังสรรค์ระหว่างครู ตลอดจนการ จัดสรรทรัพยากรในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพครู ล้วนแล้วแต่เป็นความรับผิดชอบของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารควรจัดเวลาให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนา การจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูแต่ละคนรับผิดชอบ การพัฒนาศักยภาพของตนด้วยตนเอง ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน และงานวิจัยของ (รัชนิกร หงส์พนัส, 2555) ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูมีองค์ความรู้และได้รับประโยชน์ในเรื่องนี้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบ backward design การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านที่ 10 การพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน

ครูมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งโรงเรียนที่มีผลการเรียนของนักเรียนในระดับสูง จะมีครูที่ยอมรับจุดมุ่งหมายเบื้องต้นของโรงเรียน Hallinger and Murphy (1985) พบว่า ในโรงเรียนที่มี ประสิทธิภาพ จะมีการตั้งเกณฑ์ทางวิชาการและลักษณะบางประการ ดังนี้ 1) ครูตั้งเกณฑ์ไว้สูง และเป็นเกณฑ์ที่ ทำทนายและสามารถบรรลุได้ 2) มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสำหรับวิชาการไว้และต้องปฏิบัติตามอย่างดงเส้น คงวา 3) ไม่อนุญาติให้เด็กที่มีความรู้ไม่ได้ตามเกณฑ์กำหนดขึ้นไปเรียนในระดับถัดไปที่สูงกว่า 4) ครูเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการรับผิดชอบงานของเด็ก การสั่งงานและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในห้องเรียน 5) ครูคาดหวัง ให้เด็กทำข้อสอบได้ดีและได้ระดับคะแนนที่สูง 6) เด็กก่อนจะใช้เวลา ให้ความช่วยเหลือ และให้การส่งเสริมเพื่อให้ บรรลุการเรียนอย่างน้อยในขั้นต่ำที่วางไว้ 7) ครูคอยสอดส่องดูความเชื่อและพฤติกรรมของเด็กเพื่อให้แน่ใจว่าความคาดหวังที่สูงได้มีการสื่อสารไปยังเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง ซึ่งความคาดหวังสำหรับการเรียนของเด็กดังกล่าวนี้ เด็กทุกคนสามารถเรียนรู้ได้เมื่อครูใช้วิธีที่เหมาะสมรวมทั้งความคาดหวังสูงและบทเรียนที่ท้าทายจะทำให้เด็กมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ดังที่ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรม สื่อการเรียนรู้ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีกิจกรรมการแนะแนวการศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างความรู้ของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เชิญผู้เรียนที่มีผลงานหรือพัฒนาการด้านวิชาการดีเด่น และมีพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการ จัดหาสื่อ ห้องปฏิบัติการและเทคโนโลยีสืบค้นให้กับผู้เรียน

ด้านที่ 11 การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน

ครูและผู้บริหารมีการรับรู้ต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger and Murphy (1985) กล่าวว่ามีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารโรงเรียนจะดำเนินการให้ โรงเรียนเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้โรงเรียนเป็นที่ซึ่งนักเรียนเห็นคุณค่าของความสำเร็จทางวิชาการ และความก้าวหน้าทางการเรียน ในโรงเรียนที่ครอบครัวมีรายได้ต่ำ นักเรียนมีความต้องการรางวัลที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ รางวัลไม่จำเป็นต้องมีราคาแพง การได้รับการยอมรับจากครูและผู้บริหารก็ถือว่าเป็นรางวัล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ การส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียนโดยการให้รางวัล และการให้การยกย่องยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการ และนักเรียนที่มีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะต่อสำนักการศึกษา เขตดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร สำนักการศึกษา เขตดินแดง-ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ควรเป็นหน่วยกลางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งเน้นด้านการจัดการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียนเพื่อให้เกิดความ

ร่วมมือของชุมชน ผู้ปกครอง และเสริมสร้างให้ผู้บริหารตระหนักถึงการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครูเพื่อสร้างขวัญ กำลังใจในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรม ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน และด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับ ครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารสถานศึกษา

1) ผู้บริหารต้องมีความตระหนักว่าตนเองมีด้านไหนที่ควรปรับปรุง
2) ด้านการเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน ผู้บริหารควรใช้เวลาส่วน ใหญ่ในการปฏิบัติภารกิจอยู่ในโรงเรียน เพื่อให้สามารถทำงานกับครูได้อย่างใกล้ชิด สามารถแบ่งปันความรู้ และประสบการณ์ของตนเองให้กับครู และรับฟังปัญหาของผู้เรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียน การสอนด้านอื่น ๆ

3) ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้ครูมีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อส่งเสริมให้ครูได้สร้างผลงาน และนวัตกรรมใหม่ ๆ สำหรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดตามมาอีกด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรขยายผลการวิจัย เพื่อศึกษาในประชากรและบริบทให้สามารถขยายผลการวิจัย และ นำไปอ้างอิงได้มากขึ้น นอกจากนี้ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อจะใช้เป็น แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ. (2549). *คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับ การกระจายอำนาจ สำหรับครูและศึกษานิเทศก์*. สถาบันพัฒนาครู.

จักรพงษ์ ญาบุตร. (2547). *การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา*. ไทยวัฒนาพานิช.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษาปฏิรูปการศึกษา*. ข้าวฟ้า.

พรเทพ สรนนท์. (2556). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณ ภูมิ*. วารสารครุศาสตร์, 41(3), 173-185.

มณฑา วิญญูโสภิต. (2547). *การศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร* [วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *ภาวะผู้นำ*. ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.

รัชนิกร หงส์พนัส. (2555). *การวิจัยและพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดองค์กรการ*

- บริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี: กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางอ้อยช้าง (นันทศรีวิบูลย์บำรุง). *วารสารครุศาสตร์*, 39(2), 11-25.
- วีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2551). *เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามืออาชีพ*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักการศึกษา. (2555). รายงานสถิติการศึกษาปี 2555 ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). *แนวคิดและประสบการณ์บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. พิมพ์ดี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. พรึกหวานกราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *ระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานครฉบับที่ 6*. เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2545). *ภาวะผู้นำประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
- เอกชัย ก็สุขพันธ์. (2538). *การบริหารทักษะและการปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สุขภาพใจ.

ภาษาอังกฤษ

- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. Prentice-Hall.
- Ferlie, E., Ashburner, L., Fitzgerald, L., & Pettigrew, A. (1996). *The New Public Management in Action*. Oxford University Press.
- Gorton, R. A. (1983). *School Administration and Supervision Leadership Challenges and Apporunitties* (2nd ed.). Wm. C. Brown.
- Gordon, J. R., Mondy, R. W., Sharplin, A., & Premeaux, S. R. (1990). *Management and Organizational Behavior*. Allyn and Bacon.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). *Assessing the Instructional Management Behaviors of Principals*. *Elementary School Journal*, 86(2), 217-247.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. Harper and Row Publishers.